

สภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น
The Condition and Performance of the Army's Autistic People Responsibility,
Khon Kean Province

สงกรานต์ จันทะปัสสา

Songkran Janthapassa

ข้าราชการทหารบำนาญ มณฑลทหารบก 23 ค่ายศรีพัชรินทร จังหวัดขอนแก่น

Email : Songran_Janthapassa@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 10 เม.ย. 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 18 เม.ย. 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 22 เม.ย. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคคลออทิสติก 12 คน กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามประเด็นการสนทนากลุ่ม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัย สภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกโดยรวมพบว่า 1) สภาพปัญหาด้านร่างกาย ได้แก่ การเคลื่อนไหว พฤติกรรมไม่นิ่ง และการรับรู้และประสาทสัมผัส 2) สภาพปัญหาด้านอารมณ์ ได้แก่ การสนองตอบและการปรับอารมณ์ การควบคุมตนเอง ความอดทน มีความอดทนน้อย 3) สภาพปัญหาด้านสังคม ได้แก่ การปรับตัวต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 4) สภาพปัญหาด้านสติปัญญา ได้แก่ การเล่นและจินตนาการ การสื่อสารและการพูด พฤติกรรมและการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างรูปแบบกิจกรรมอาชีพบำบัดแบบบูรณาการ

คำสำคัญ : สภาพปัญหา, สมรรถนะ ,บุคคลออทิสติก, กองทัพบก

Abstract

This research aimed to study the condition and performance of the Army's autistic people responsibility, Khon Kean province. Target group : 12 autistic people, 28 Related groups, using qualitative research methods. Data were collected by analyzing content and presenting descriptive. Research result showed : 1) The condition and performance of the army's autistic people included : 1) Physical problems including: movement, unsteady behavior and perception and sensory consists, 2) Emotional problems including: response and mood adjustment, self-control and interests, 3) Social problems including : adaptation to others, interaction with others and adaptation to the environment and 4) The intellectual problem including : playing and imagination ,communication and speaking, behavior and learning and guides for the development of autism in four aspects, inform of integrated therapeutic activities model.

Keywords : Condition, Performance, Autistic People, Army

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันและสามารถพัฒนาศักยภาพได้หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาคเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สังคมใดก็ตามที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สังคมนั้นมีแนวโน้มที่จะมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าสังคมอื่นๆ (อัญชลี สารรัตน์และคณะ, 2553) และแนวทางในการพัฒนาเด็กนั้นต้องสนับสนุนและส่งเสริมในลักษณะองค์รวมกล่าวคือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์และด้านจิตใจให้มีความสมบูรณ์พร้อมดังความในพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

เด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีภาวะออทิสซึมซึ่งเป็นเด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการในด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมาย และพฤติกรรม รวมทั้งการขาดจินตนาการ โดยจะปรากฏให้เห็นได้ในระยะ 3 ปีแรกของชีวิต (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา และ สมจิตร ไกรศรี, 2559) และเด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มหนึ่งที่มีความบกพร่องของพัฒนาการหลายอย่าง เช่น ความบกพร่องของพัฒนาการด้านสังคม ด้านการสื่อสารและด้านร่างกาย ปัญหาของเด็กออทิสติกจะส่งผลต่อการเข้าใจและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีการแสดงออกแตกต่างจากคนทั่วไป ความบกพร่องด้านสังคม ไม่สบตา ไม่ตั้งใจฟัง ไม่ได้ตอบกับผู้อื่น สนองตอบกับบุคคลรอบข้างน้อย ไม่รู้จักการแบ่งปันหรือทำกิจกรรมอื่นร่วมกับบุคคลรอบข้าง มีการตอบสนองที่ไม่ปกติต่ออารมณ์ ด้านการสื่อสารบางคนจะให้คำพูดในการสื่อสารไม่ได้ เมื่อถึงเวลาที่เขาต้องการและทำให้ในบางครั้งคนทั่วไปมักจะเข้าใจผิดในสิ่งที่เด็กออทิสติกสื่อสาร เด็กเหล่านี้อาจจะเห็นหรือได้ยินในสิ่งที่ที่คนอื่นพูดและทำแต่ไม่เข้าใจความหมายพวกเขาจะเพิกเฉยกับสิ่งที่คนอื่นต้องการสื่อสาร ซึ่งพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นสะท้อนว่าพวกเขาไม่สามารถบอกได้ว่าเขาต้องการอะไร ความบกพร่องด้านร่างกายของเด็กออทิสติกนั้น จะมีพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กช้ากว่าปกติ จึงควรมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย (ตฤณ กิตติการอำพล, 2558) สำหรับผู้ปกครองที่มีความเข้าใจต่อลูกที่เป็นออทิสติกดีแล้วโครงการอาชาบำบัด ก็จะเป็นหนทางบำบัดทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะเสริมศักยภาพ ด้วยการขี่ม้าบำบัด กิจกรรมดังกล่าว ม้าจะเป็นผู้บำบัดให้กับเด็กออทิสติกร่วมกับบุคลากรของหน่วยในกรมการสัตว์ทหารบก เนื่องจากจังหวะการเดินของม้ามีลักษณะ 3 มิติ ซึ่งใกล้เคียงกับการเดินของมนุษย์ที่จะส่งผลการกระตุ้นพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว การประสานการทำงานในระบบต่างๆ ของร่างกาย กลุ่มเด็กออทิสติกที่เข้าร่วมโครงการจะมีการปรับสภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะ ทางด้านกายภาพที่ช่วยเพิ่มความสมดุลของร่างกาย ปรับบุคลิกภาพทางการเดิน ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มีพัฒนาการด้านจิตใจ ทำให้เด็กมีความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนทางพฤติกรรมและอารมณ์มีการกล่อมเกล่าจิตใจเด็กให้สุขุมเยือกเย็น ลดความก้าวร้าว มีสมาธิ มีความรักและเมตตาต่อสัตว์ ตลอดจนมีการพัฒนาการด้านสังคมและการสื่อสาร ด้วยการให้เด็กฝึกการออกคำสั่งบังคับม้าจากการพูดคุยขณะร่วมทำกิจกรรมกับบุคลากรและครูฝึก ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้เด็กมีความอยากพูดและพูดได้มากขึ้น เด็กมีการเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง พัฒนาการดังกล่าว จะส่งเสริมให้เด็กออทิสติกมีการเจริญเติบโตทางวุฒิภาวะ ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัวเป็นการลดภาระทางสังคมและคงทรัพยากรบุคคลให้กลับคืนมาสร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ (กรมการสัตว์ทหารบก, 2556)

จากการประชุมสัมมนาวิชาการเปิดโลกออกทิสติก ครั้งที่ 12 จังหวัดขอนแก่น สมนศักดิ์ จังตระกุล กล่าวว่า บุคคลที่มีภาวะออทิสซึมในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,025 คน จดทะเบียนคนพิการ 214 คน ซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้ให้ความสำคัญต่อบุคคลกลุ่มนี้ดีเสมอมา โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่าคนพิการจังหวัดขอนแก่น มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทุกภาคีเครือข่ายเข้มแข็ง และได้วางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดขอนแก่นตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้ 1) สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 2) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนพิการ 3) พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายด้านคนพิการ 4) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคนพิการ 5) จัดการศึกษาและส่งเสริมการศึกษาทุกด้านให้กับคนพิการ ผู้ปกครองและผู้ดูแลโดยมุ่งหวังพัฒนาบุคคลออทิสติกและผู้พิการด้านต่างๆ ให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหวังว่าการประชุมสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ จะสามารถช่วยเหลือและพัฒนาสมรรถนะบุคคลที่มีภาวะออทิสซึมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามศักยภาพของตนเอง โดยสามารถพึ่งตนเองได้อย่างอิสระและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมศักดิ์ จังตระกุล, 2561)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีภาวะออทิสซึมในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 1,025 คน คิดเป็น 0.57 % จากประชากร 1.79 ล้านคนของประชากรจังหวัดขอนแก่น และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคคลออทิสติก โดยมีศูนย์บริการออทิสติกและภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งและให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ มูลนิธิคุณพุ่ม เจนเซน คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะเทคนิคการแพทย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงเรียนสาธิตมอดินแดงมหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนสาธิตศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดขอนแก่น คลินิกวิจัยบุคคลออทิสติกมหาวิทยาลัยขอนแก่น และบ้านพิทักษ์เด็กออทิสติก รวมทั้งจังหวัดขอนแก่นให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้บุคคลเหล่านี้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แผนกสัถยบาล กองการสัถว์และเกษตรกรรมที่2 จังหวัดขอนแก่นเป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมการสัถว์ทหารบก ได้ดำเนินการจัดทำโครงการอาชาบำบัดเพื่อช่วยบำบัดเยาวชนที่มีความผิดปกติทางร่างกายมีความป่วยทางจิตและอารมณ์หรือมีปัญหาด้านสุขภาพ สมาริสน์ โดยใช้ม้าเป็นผู้บำบัดและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเด็กที่ได้รับการบำบัดจะมีการปรับสภาพร่างกายที่ผิดปกติให้เข้าสู่สมดุลเสริมสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นในตนเองมีการกลมเกลียวจิตใจเด็กให้สุขุมเยือกเย็นลดความก้าวร้าวมีพัฒนาการที่ดีขึ้น (แผนกสัถยบาล, 2552) สอดคล้องกับ Sams, Fortney and Willenbring (2006) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมทางกิจกรรมบำบัดที่นำมาปรับประยุกต์ใช้ร่วมกับการบำบัดด้วยการใช้สัตว์ที่มีมาเป็นส่วนประกอบผลการศึกษาพบว่าเด็กมีการใช้ภาษาและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการเข้าร่วมโปรแกรมการบำบัด

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกที่ก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านสถานที่ เป็นกรณีศึกษาในพื้นที่แผนกสัถยบาล กองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ 2 จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลออทิสติก จำนวน 12 คน 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดงมหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 4 คน ผู้ปกครองนักเรียน ออทิสติก 12 คน รวม 22 คน 3) กลุ่มสนทนา ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดงมหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก 1 คน ครูฝึกทหาร 3 คน บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน รวม 9 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ สภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย ประกอบด้วย (1) การเคลื่อนที่ (2) พฤติกรรมไม่นิ่ง (3) การรับรู้และประสาทสัมผัส 2) ด้านอารมณ์ ได้แก่ (1) การตอบสนองและการปรับอารมณ์ (2) การควบคุมตนเอง (3) ความสนใจ 3) ด้านสังคม ประกอบด้วย (1) การปรับตัวต่อผู้อื่น (2) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (3) การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม 4) ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย (1) การเล่นและจินตนาการ (2) การสื่อสารและการพูด (3) พฤติกรรมและการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัญหาสมรรถนะบุคคลออทิสติกและ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ด้าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ จากผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น 0.85 เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 22 คน และสนทนากลุ่ม (Focus) โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าของ Denis (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาข้อความ

สรุปและอภิปรายผลวิจัย

สภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก จังหวัดขอนแก่น สรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว ประกอบด้วย 1) การทรงตัวและการเดิน บุคคลออทิสติกจะมีการเคลื่อนไหวในการทรงตัวและการเดินที่ช้า หรือเร็วผิดปกติ 2) การเล่นมือเล่นตา บุคคลออทิสติกจะมีการเล่นมือเล่นตาที่ผิดปกติและไม่สบสายตากับบุคคลอื่น และ 3) การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กที่ผิดปกติ ซึ่งได้แก่ แขน ขา โดยมีการเคลื่อนไหวแขนและขาได้ช้าหรือเร็วผิดปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัญหาเรื่องระบบเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและข้อต่อจึงทำให้กล้ามเนื้อเกร็งและมีการเคลื่อนไหวแขน ขาที่ผิดปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ รัชมี ปิ่นแก้ว (2550) กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีความยากลำบากในการใช้ท่าทางมีพัฒนาการทางภาษาช้า จึงเป็นอุปสรรคในการสื่อสารปรับตัวยากมีการเคลื่อนไหวผิดปกติเช่นเดินเขย่งวิ่งไปวิ่งมาชอบทำอะไรซ้ำๆ เช่น เล่นสับมือหรือโยกตัว

1.2 สภาพปัญหาด้านร่างกาย พฤติกรรมไม่นิ่ง ประกอบด้วย 1) ความอดทน บุคคลออทิสติก จะมีความอดทนน้อยต่อสถานการณ์ต่างๆ 2) สมาธิสั้น มีอาการหงุดหงิดและสมาธิสั้น 3) การเคลื่อนที่ จะเคลื่อนที่ตลอดเวลา โดยเป็นการเคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหวอย่างไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542; อ้างถึงในกนกวรรณ รัตนศรีสุข, 2557) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กออทิสติก ว่ามีความบกพร่องในการแสดง

พฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก เด็กออทิสติกอาจแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม การกระตุ้นตนเอง (Self-Stimulation) และการเคลื่อนไหวที่ซ้ำๆ เหมือนเดิม เช่น โยกตัวไปมา ตบมือ โบกมือ ใช้ฝ่ามือเคลื่อนผ่านใบหน้าเป็นวงกลมเพื่อดูแสงไฟและการกระทำในลักษณะอื่นที่เป็นการกระตุ้นตนเอง หากปล่อยทิ้งไว้เด็กจะแสดงพฤติกรรมแปลกๆ เช่นนี้ตลอดเวลา หรือเป็นเวลานาน ครูผู้สอนจึงควรหยุดพฤติกรรมของเด็ก โดยหาของเล่นที่เด็กชอบให้เล่นแทน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลออทิสติกมีภาวะที่สมองทำงานผิดปกติ

1.3 สภาพปัญหาด้านร่างกาย การรับรู้และประสาทสัมผัส ประกอบด้วย 1) การสบตา บุคคลออทิสติกหลีกเลี่ยงการสบตากับบุคคลอื่น 2) การตอบสนองต่อเสียง การรับรู้ การรับฟัง ไม่มีการตอบสนองต่อเสียงของบุคคล หรือมีการตอบสนองต่อเสียงใดเสียงหนึ่งมากเกินไป 3) การแสดงปฏิกิริยาท่าทาง แสดงปฏิกิริยาท่าทางต่อความต้องการของตนเองไม่ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ กุลยา ก่อสุวรรณ (2551) กล่าวว่า นักเรียนออทิสติกจะต้องมีความบกพร่องหลัก 3 ด้าน คือ ด้านการสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านพฤติกรรม เช่น ชอบแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน ไม่สบตาผู้คนที่อยู่ในโลกส่วนตัวของตนเอง ไม่สามารถสื่อความหมายกับบุคคลรอบข้าง เล่นกับใครไม่เป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลออทิสติกที่มีภาวะออทิสซึม จะมีความผิดปกติจากระบบประสาท และส่งผลกระทบต่อความสามารถในด้านการสื่อสาร การรับรู้ และประสาทสัมผัส การแสดงปฏิกิริยาท่าทาง และการตอบสนองต่อเสียง และการรับรู้รับฟังเพิ่มขึ้นมาอีกด้วย

1.4 สภาพปัญหาด้านอารมณ์ การสนองตอบและการปรับอารมณ์ ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางอารมณ์ เด็กออทิสติกจะปรับตัวยากจึงแสดงกิริยาต่อต้านแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) การควบคุมอารมณ์ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ อารมณ์เปลี่ยนแปลงไปได้เองโดยไม่มีเหตุผล 3) การปรับอารมณ์ ปรับอารมณ์ได้ยาก อาจเป็นเพราะการทำงานของสมองบางส่วนผิดปกติ จึงทำให้การแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมและควบคุมตนเองไม่ได้ สอดคล้องกับ กนกวรรณ รัตนศรีสุข (2557) กล่าวว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการที่มีความล่าช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป ทั้งพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจินตนาการ ด้านภาษาและจินตนาการ การสื่อสาร มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ชัดเจน เนื่องมาจากการทำงานของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติ เด็กเหล่านี้จะมีปัญหาในการใช้ความคิด สติปัญญา การรับรู้ซึ่งจะแสดงอาการให้เห็นก่อนอายุ 3 ขวบ โดยจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเด็กในวัยเดียวกัน

1.5 สภาพปัญหาด้านอารมณ์ การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย 1) การก้าวร้าวเด็กออทิสติกจะแสดงออกในอาการก้าวร้าว 2) ความมีวินัย มีวินัยและควบคุมตนเองได้น้อย 3) ความอดทน เด็กออทิสติกจะมีความคับข้องใจสูงจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันและมีความอดทนน้อย เป็นเพราะสมองบางส่วนทำงานผิดปกติทำให้แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม แสดงปฏิกิริยาแปลกๆ และไม่สามารถควบคุมตนเองได้ สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542; อ้างถึงใน กนกวรรณ รัตนศรีสุข, 2557) กล่าวถึงลักษณะของเด็กออทิสติกว่า มีความบกพร่องในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก โดยเด็กออทิสติกอาจแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะแปลกๆ ต่อสิ่งแวดล้อม เด็กปกติอาจแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อม ในลักษณะคล้ายๆกัน แต่เด็กออทิสติกอาจแสดงอาการแปลกๆ และเป็นลักษณะเฉพาะต่อสิ่งที่เกิดขึ้น บางคนอาจร้องไห้หรือหัวเราะในสิ่งที่คนทั่วไปไม่หัวเราะเมื่อเห็นสิ่งนั้น

1.6 สภาพปัญหาด้านอารมณ์ ความสนใจ ประกอบด้วย 1) ความสนใจในกิจกรรม เด็กออทิสติกมีความสนใจในเรื่องหรือกิจกรรมเดิมๆ ซ้ำซาก 2) การยอมรับในสถานการณ์ เด็กออทิสติกจะมีความคับข้องใจสูงจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน 3) ความมีเหตุผล อารมณ์ของเด็กออทิสติกจะเปลี่ยนแปลงไปได้เองโดยไม่มีเหตุผล อาจเป็นเพราะว่าเด็กออทิสติกมักมีความสนใจแต่สิ่งเดิมๆ ชอบทำสิ่งเดิมซ้ำซากเนื่องจาก

การทำงานที่ผิดปกติของสมองและมีความบกพร่องทางด้านอารมณ์ สอดคล้องกับ สุชีริน เย็นสวัสดิ์ (2548; อ้างถึงใน กนกวรรณ รัตนศรีสุข, 2557) ที่สรุป ลักษณะของเด็กออทิสติกว่ามีความผิดปกติทางอารมณ์ 1) มีพฤติกรรมซ้ำๆ อย่างเดียวมากกว่ามีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผิดปกติอย่างเด่นชัด เช่น สนใจมองใบพัดของพัดลมที่กำลังหมุนอยู่ได้ทั้งวัน 2) ไม่สามารถยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ที่เคยทำซ้ำๆ เป็นประจำได้ โดยจะต้องทำตามขั้นตอนเหมือนเดิมทุกครั้ง 3) มีการเคลื่อนไหวซ้ำๆ เช่น กระดิกนิ้วมือ สะบัดปลายนิ้วมือ โบกมือไปมา การเขย่งเท้าแล้วหมุนไปรอบๆ เป็นต้น 4) มีความสนใจเกี่ยวกับส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุหรือเล่น

1.7 สภาพปัญหาด้านสังคม การปรับตัวต่อผู้อื่น ประกอบด้วย 1) การเล่นรวมกลุ่ม หมกมุ่นอยู่ในโลกของตนเอง ไม่ชอบเล่นกับบุคคลอื่น 2) การช่วยเหลือผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก ไม่มีการช่วยเหลือผู้อื่น 3) ความมั่นใจในตนเอง มีความมั่นใจในตนเองน้อย อาจเป็นเพราะมีความผิดปกติและความบกพร่องทางด้านสังคม จึงทำให้ไม่สนใจใคร และชอบอยู่คนเดียว ขาดความมั่นใจในการแสดงออก สอดคล้องกับ กระทรวง ศึกษาศิการ (2543) ได้กล่าวถึง ลักษณะของเด็กออทิสติกว่ามีความบกพร่องทางการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้ 1) มีความบกพร่องในการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กล่าวคือ ไม่สนใจใคร เฉยเมย ไม่แสดงออกทางสีหน้า และกิริยาท่าทาง กระทำกับคนอื่นเหมือนเป็นสิ่งที่ขวางหน้า เช่น ถ้าไม่พอใจก็จะดึงมือเอาไปขึงข้างถึงขยะ ทั้งไม่มีปฏิกิริยาต่อสัมพันธ์ภาพของบุคคล เวลาอุ้ม โอบกอดเด็กจะไม่กอดตอบ ทำตัวแข็งแ่นไปมา ไม่รู้จักเอามือโอบกอดผู้อุ้ม เพื่อป้องกันไม่ให้ตนเองพลัดตกเหมือนเด็กปกติ 2) แสดงพฤติกรรมไม่รู้ร้อนรู้หนาว ไม่รู้จักช่วยตนเองให้พ้นอันตราย เช่น ถูมดกัด ก็ไม่ปัดมดออกจากตัว หรือเดินหนีจากรังมด ถ้าถูกลิ้นชักโต๊ะหนีบนิ้วมือก็จะไม่ดึงนิ้วมือ หรือลิ้นชักออก อาจยืนร้องซี้ๆ หรือบางคนก็เฉยเมยจนกว่าจะมีคนไปช่วย 3) ไม่สามารถลอกเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นได้ เช่น การโบกมือ บายบาย เด็กปกติจะทำตามได้ เด็กออทิสติกอาจโบกมือ โดยหันฝ่ามือ เข้าหาหน้าตนเอง หรือการส่งจูบ เด็กออทิสติกจะเอาหลังมือแตะปาก 4) เล่นกับใครไม่เป็น ไม่สามารถจะผูกมิตรกับใครได้ ไม่สนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคมกับผู้อื่น มักอยู่ในโลกของตนเอง เช่น ถ้าเอาเด็กออทิสติกมา 5-6 คนแล้วให้โยนลูกกลมเป็นวงกลมต่อๆ กันไป ถ้าผู้ฝึกหรือผู้ดูแลไม่ดูแลอย่างต่อเนื่องภายใน 1 นาที เด็กออทิสติกจะแยกไปอยู่ในมุมของตนเอง และทำพฤติกรรมที่ตนชอบเช่นสะบัดมือไปมา มองดูใบไม้ที่แกว่งมองพัดลมหมุน เดินเขย่งขาโดยไม่สนใจใครเลย

1.8 สภาพปัญหาด้านสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย 1) การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ขาดการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ไม่มีการสบตากับผู้ใด 2) การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ ชอบอยู่คนเดียว 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์กับใครไม่เป็น กลัวคนแปลกหน้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความผิดปกติทางด้านสมองและบกพร่องทางด้านสังคม จนทำให้หวาดกลัวคนแปลกหน้าและขาดความมั่นใจในการพูดคุยกับบุคคลอื่น และไม่ติดต่อสื่อสารกับคนอื่น สอดคล้องกับ สุชีริน เย็นสวัสดิ์ (2548) สรุปลักษณะของเด็กออทิสติกว่าสูญเสียปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้ 1) ไม่สามารถแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้ เช่น ไม่มีการสบตากับผู้อื่น ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้า หรือกิริยาท่าทาง 2) ไม่มีความสามารถที่จะผูกมิตรกับผู้อื่นได้เล่นกับคนอื่นไม่เป็น 3) ขาดความสามารถในการแสวงหาความสนุกสนานกับผู้อื่น ไม่แสดงความสนใจที่จะร่วมทำงานกับผู้อื่น ไม่สามารถทำประโยชน์ต่อส่วนรวมกับผู้อื่นได้ 4) ไม่สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม

1.9 สภาพปัญหาด้านสังคม การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง กลัวการเปลี่ยนแปลง โกรธ ไม่มีความสุขเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือสถานที่ 2) ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อม ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม 3) การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยาก ชอบอยู่ใน

สถานการณ์เดิมๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผิดปกติของสมองและความบกพร่องทางด้านสังคม ในการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมเพราะเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมเดิมๆ หรือสิ่งที่คุ้นเคยในการทำกิจกรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้องและปลอดภัย สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวถึงลักษณะของเด็กออทิสติกว่ามีความบกพร่องการสร้างความสัมพันธ์กับคนหรือสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือปัญหาทางสังคม ดังนี้ 1) มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนที่โรงเรียน ไม่มีคนที่ใกล้ชิดสนิทสนมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อนๆ เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีความผิดปกติแปลกๆ 2) ขาดความสนใจต่อสิ่งที่อยู่รอบกายหรือไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา แสดงการเฉยชา เหมือนลอยอย่างผิดปกติ ไม่มีปฏิกิริยาต่อเสียงซึ่งเป็นอาการคล้ายๆ คนหูหนวก ทั้งๆ ที่มีการได้ยินปกติ 3) ไม่มองหน้าคน 4) ปลีกตัวจากสังคม ชอบอยู่คนเดียวเงียบๆ 5) หลีกเลียงงานสังคม เช่นงานเลี้ยง

1.10 สภาพปัญหาด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ การเล่นและจินตนาการ ประกอบด้วย 1) การจินตนาการ ไม่สามารถจินตนาการได้ 2) การเล่นเกมบทบาทสมมติ เล่นบทบาทสมมติไม่เป็น 3) พฤติกรรมการเล่น ชอบเล่นหรือกระทำกิจกรรมเดิมๆ ซ้ำซาก สอดคล้องกับ วรานิษฐ์ พิษิตยศวิน (2555) กล่าวว่าเด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ มีความล่าช้าทางพัฒนาการด้านสังคม การสื่อความหมาย ภาษาและจินตนาการ มีพฤติกรรมเป็นแบบเฉพาะที่ไม่พึงประสงค์อย่างชัดเจน เนื่องมาจากหน้าที่ของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติ เด็กเหล่านี้จะมีปัญหา ในการใช้ความคิด สติปัญญา การรับรู้ซึ่งมีผลให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ มีปัญหาในการสื่อสาร อยู่ร่วมกับผู้อื่นและการคบเพื่อน จัดเป็นภาวะที่ต้องการความช่วยเหลือทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เป็นว่ากิจกรรมอาชบาบำบัดแบบบูรณาการ มีกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติ ทั้งกิจกรรม อาชบาบำบัดและศิลปะบำบัด ซึ่งสามารถส่งเสริมการเล่นและจินตนาการที่ดีได้

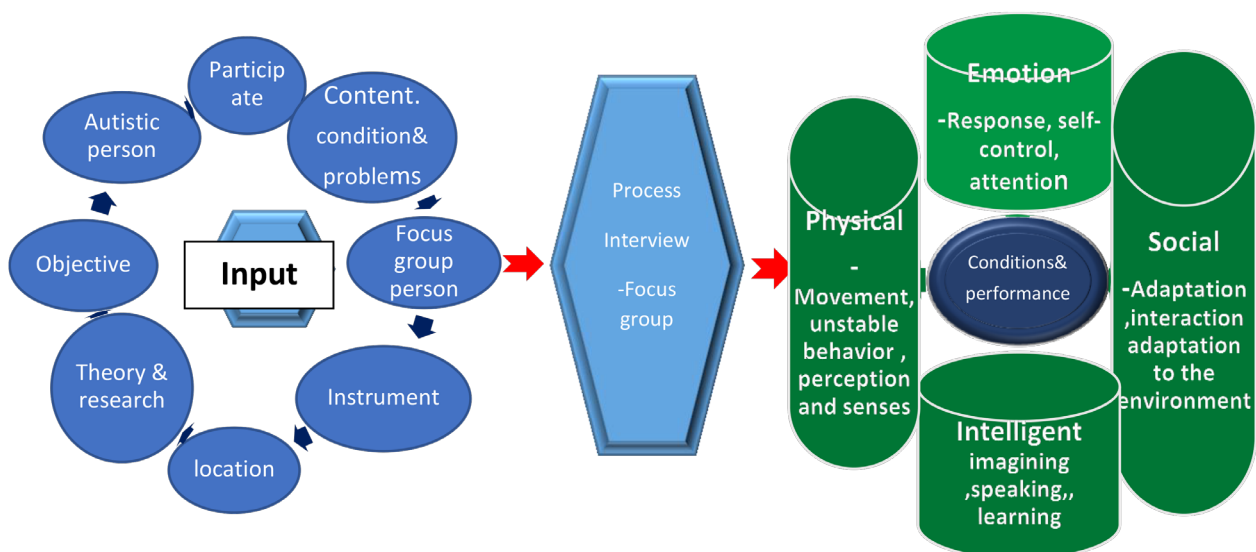
1.11 สภาพปัญหาด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ การสื่อสารและการพูด ประกอบด้วย 1) การใช้ภาษา ไม่สามารถใช้ภาษาที่เหมาะสมได้ 2) ท่าทางและน้ำเสียงในการพูด พูดไม่ชัด ไม่สามารถเข้าใจท่าทางและสีหน้าของผู้อื่นพูด 3) การสื่อสาร ไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ความคิดความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ อาจเป็นเพราะลักษณะของเด็กออทิสติก คือมีความบกพร่องทางด้านภาษาและการสื่อสาร เด็กจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมสื่อความหมายได้เลย มีความผิดปกติในการพูด ชอบพูดซ้ำๆ สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542; อ้างถึงใน กนกวรรณ รัตนศรีสุข, 2557) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กออทิสติกว่ามีความบกพร่องในด้านการพูดและภาษาเด็กออทิสติกมีปัญหาในทางการพูดและภาษาเป็นอย่างมากซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งทำให้เด็กไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ พฤติกรรมในทางการพูดและภาษาที่เป็นปัญหา ได้แก่ 1) มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า 2) ใช้คำสรรพนามผิด เช่น ใช้แทนตัวเองว่า “เธอ” และแทนพูดด้วยว่า “ฉัน” 3) ไม่สามารถบอกชื่อสิ่งของได้ 4) ไม่รู้คำศัพท์ 5) พูดแบบนกแก้วนกขุนทองแต่ไม่เข้าใจความหมาย 6) ไม่เข้าใจความหมายของคำที่เป็นนามธรรม 7) เปล่งเสียงพูดได้แต่คนอื่นทั่วไปไม่เข้าใจ เข้าใจเฉพาะคนที่คุ้นเคยเท่านั้น 8) ระดับเสียงพูด สำเนียงพูดเพี้ยน 9) ไม่ใช้ท่าทางประกอบคำพูด 10) ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้า เมื่อเวลาพูดหรือหากมีก็เป็นการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม 11) พูดซ้ำๆ คำเดิม โดยเฉพาะที่ได้ยินบ่อยๆ และ 12) ไม่เข้าใจโครงสร้างทางภาษาหรือไวยากรณ์

1.12 สภาพปัญหาด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ พฤติกรรมและการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การทำตามคำสั่ง ไม่สามารถทำตามคำสั่งได้ 2) พฤติกรรมในการเรียนรู้ มีพฤติกรรมซ้ำซาก ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ 3) การย่ำคิดย่ำทำ พูดบ่อย ถามบ่อย และทำในกิจกรรมเดิมๆ อาจเป็นเพราะว่า มีความบกพร่องทางพัฒนาการที่มีความล่าช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ชัดเจน เนื่องมาจากการทำงานของสมองบางส่วน

ทำงานผิดปกติ ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ตั้งแต่ในระยะ 3 ปีแรก สอดคล้องกับมทิสร อรุณศรีรัตนชัย (2548) สรุปลักษณะอาการของเด็กออทิสติกมีหลากหลายและแตกต่างกันซึ่งจะมีลักษณะอาการดังนี้ มีความบกพร่องทางการปฏิสัมพันธ์สังคม ความบกพร่องด้านการสื่อสาร การสื่อความหมายภาษาและจินตนาการ มีการกระทำและความสนใจซ้ำซากอย่างชัดเจนซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ตั้งแต่ในระยะ 3 ปีแรก

ความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติก สรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ความต้องการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะทางร่างกาย สมรรถนะทางอารมณ์ สมรรถนะทางสังคมและสมรรถนะทางสติปัญญาให้ดีขึ้นทุกด้าน และแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกทั้ง 4 ด้าน ต้องใช้รูปแบบและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนา ได้แก่รูปแบบกิจกรรมอาชบาบำบัดแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นรูปแบบของการฝึกอบรม การจัดทำคู่มือ และรูปแบบให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุงของผู้มีส่วนร่วม โดยบูรณาการใช้อาชบาบำบัดและศิลปะบำบัดในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา (2550) การบำบัดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจนั้นคือการบำบัดเด็กออทิสติกด้วยสัตว์ ซึ่งเราจะเรียกว่าสัตว์บำบัด โดยการบำบัดด้วยสัตว์นั้น พบว่า สัตว์สามารถช่วยในเรื่องการรับรู้สัมผัส เสริมสร้างสมาธิให้สัมผัสที่อบอุ่น ปลอดภัย และเป็นมิตร เพิ่มแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องสัมพันธภาพ และการตอบสนองทางอารมณ์ สัตว์ที่นำมาบำบัดส่วนใหญ่มักเป็นสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว กระต่าย หรือเป็นสัตว์ใหญ่ที่เป็นมิตรกับมนุษย์เสมอในความรู้สึก เช่น โลมา ม้า ช้าง ฯลฯ

ภาพที่ 1 สภาพปัญหาและสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามวัย โดยยึดหลักและลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กปกติ

1.2 รัฐต้องกำหนดให้เป็นมาตรฐานชาติและเป็นนโยบายการศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กออทิสติกและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครบทั้ง 4 มิติของการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ผู้ปกครองต้องให้ความรัก ความอบอุ่นและเลี้ยงดูเด็กออทิสติกอย่างใกล้ชิด และมุ่งมั่นในการพัฒนาอย่างแท้จริง

2.2 ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายเครือข่ายครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ทุกพื้นที่ที่มีบุคคลออทิสติก ได้รับการดูแลช่วยเหลือบนพื้นฐานและมาตรฐานเดียวกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลออทิสติกด้านอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ รัตนศรีสุข. (2557). การศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

กรมการสัตว์ทหารบก. (2556). คู่มืออาชีพบำบัด : แผนกสัตว์บก กองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ 2.

สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2562, จาก <http://dmiceplanner.bussinesseventsthai.com/dmice/venue-detail.php?m=1171386>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีเรียน. กรุงเทพฯ ฯ :

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กุลยา ก่อสุวรรณ. (2551). การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย = *Teaching children with mind disabilities*. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา และ สมจิตร ไกรศรี. (2559). โปรแกรมศิลปกรรมบำบัด สถาบันราชานุกูล. กรุงเทพฯ ฯ :

คุรุสภาลาดพร้าว.

ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ ฯ :

พีเออาร์ด แอนด์ ปรีนติ้ง.

รัศมี ปิ่นแก้ว. (2550). ผลการใช้แบบฝึกหัดในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวจากที่นั่งขณะนั่งเรียนของเด็กออทิสติก.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

มหิศร แสงมณีรัตนชัย. (2548). การศึกษาวิธีการชี้แนะและการเสริมแรงด้วยอาหารเพื่อลดพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กออทิสติกชั้นอนุบาลศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนวบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรานิษฐ์ พิษิตยศวิน. (2555). ประสิทธิภาพของกิจกรรมดนตรีบำบัดต่อพัฒนาทางการสื่อความหมายและปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนออทิสติก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหอการค้า).

- สมศักดิ์ จังตระกุล. (2561). *การประชุมสัมมนาวิชาการนานาชาติเปิดโลกออกทิสติก ครั้งที่ 12*, 4-5 เมษายน 2561, ขอนแก่น.
- สัตวบาล,แผนก. (2552). *คู่มืออาชาบำบัด. แผนกสัตวบาล กองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ 2, กรมการสัตว์ทหารบก.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุชิน เียนสวัสดิ์. (2548). *การศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสาร.* (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี สารรัตน์ะ พัทธี จันทรเพ็ง ปวีร์ ศิริรักษ์ สิรินันท์ สุรไพฑูรย์ แซ่ผู่. (2553). *สภาพปัจจุบันความต้องการด้านอาชีพของผู้พิการกรณีศึกษาบุคคลออทิสติก.* *วารสารวิทยาลัยราชสุดา*, 12 (15), 21-41.
- Sams MJ, Fortney EV, Willenbring S. (2006). *Occupational therapy incorporating animals for children with autism : A pilot investigation.* Am J OccupTher, 60(3) 2006 May-Jun;;268-74.